

Loynihandil

millum Føroyar og Danmark
er komin í ljósmála

Donsk bløð siga frá, at politíð í Danmark og Føroyum takast við eina stóra sak um vørur, sum tveir danskir handelsmenn ólógliga hava »smuglað« úr Føroyum til Danmarkar og so selt tær har. Serliga eru tað sigarettir, sápa og handskar. Sakin er ikki greið enn, og nógví fólk eru uppi í henni. Politimestarin í Havnini er tann fyrsti, ið fatur hevur fingið í henda ólógliga handilin. Hann hevur ansað eftir tveimum monnum, ið ofta sigldu ímillum við »Drottningini«, og sendi telegram til Keypmannahavnarpolitíð, ið fór at kanna menninar. Tað vóru tveir fruktgrosserar. Teir vóru beint kominir og høvdu 18 stórar kassar við. Kassarnir sýntust at vera fullir av rotnum skinnum, ið luktaðu so illa, at ongar nasar togaðu. Men hesi rotnu skinnini vóru bara havd til skálkaskjól. Tey vóru so ótyðlig og luktaðu so illa, at teir hava roknað við, at tollmennirnir ikki troystaðu sær at fara og kanna eftir, hvat ið lá krógvað undir skinnunum. Bara í hesum eina fœringinum vóru 18000 sigarettir, 20 dusin damuhandskar, klædnævur og mikið annað. Bæði hesir góðu handelsmenn høvdu funnið sær mongd av góðum hjálparmonnum í Føroyum. Og hesir Føroyingarnir sendu so hvønn mánað gávupakkar til ymisk fólk í Danmark, sum bæði heilsølumennirnir kendu. At endanum fekk eftiransingin illtanka, og politíð í Keypmannahavn fekk fyrst fatur á einari familju úti á Amager, ið stuðlaði heilsølumenninar. Eitt av hesari familjunum hevði pápa í Føroyum og øll familja hansara og kenningar sendu pakkar til hetta góða húski á Amager, ið so gav heilsølumonnunum pakkarnar aftur upp í hendi. Politíð gítur sær til, at hesir bæði mennirnir hava tikist við henda handil, síðan samband kom í aftur millum Føroyar og Danmarkar.

Bæði siga, at sigarettirnar hava teir nýtt til at geva teimum, teir heva keypt frukt frá, men er tað satt, so heldur politíð, at allir, sum hava fruktgarðar í Danmark, og allir arbeiðarar, mugu hava fingið so nógvar eingilskar sigarettir, at teir hava nógmiðiki til tvínnu ár.

Men nú skal verða prógvað, at heilsølumennirnir hava handlað á svørtu »Børs«, og hava teir tað, hava teir óivað vunnið fleiri hundrad túsund krónur.

Hetta var so ein svørt sak úr handelsmannaverðini, sum nú er vordin almannakunnig, men nógvar ótyðligar munnu hava verið í hesi kriggstíð, sum eingin uppspurningur er komin um, og eingin heldur kemur um.

Skulu kommunurnar ikki fara undir at styðja produktivt arbeiði?

Skyldan og uppgávan hjá kommunum her á landi hava verið at røkja plássidi og at lata peningastuðul til teir ymsu stovnar, sum ein bygd ella keypstaður hevur.

Teir byggja vegir og lendingar og umsita teimum, skulu halda skúlar í standi o. a. t. Men nú eru menn farnir at spyrja, um ikki kommunan skal breiða sítt virkisóki. Um hon ikki skal taka lut í og styðja tað sum kallað verður produktivar fyrirkur? Tað er sjálvandi fyrineydini at bóta um samferðsluna, byggja vegir og havnir. Men tá ið vegurin og havnin eru gjórd, so er einki meira, so gevur tað ikki meira beinleiðis av sær. Tí vegurin og havnin eru ikki mál hjá samfelagnum, tey eru bara miðul at lætta um tey vinnuligu og arbeiðsgevandi mál, sum hvørt dugandi samfelag setir sær. Eitt samfelag má hava arbeiðstól, sum kunna framleiða nakað. Tað er tað ið menn kalla framleiðslu ella produktion. Tað er tað, ið gevur varandi arbeiði, skip, verksmiður o. t. Alt hitt, vegirnir og havnirnar skal hvørt moderna samfelag hava, men tað er tað framleiðandi arbeiði ið skal kosta tilíkt, og er tað framleiðandi arbeiði veikt, og framleiðslutólini fá og ring, so kann samfelagið í longdini ikki orka at bera útræðslurnar, ið skulu til, um alt skal haldast við líka. Og so kemur arbeiðloysisspurningurin upp í, og hann loysist ikki bara av, at samfelagið setur óproduktivt arbeiði í gongd, hann loysist best og frægast fyri allar partar við produktivum arbeiði. Tað er við tí framleiðandi arbeiðinum, hetta stríð stendur í samfelagnum um.

Á landstýrinum kemur ábyrgdin at hvíla, tá ið menn ikki hava arbeiði, og tí sigur eisini samfelagið, at skal tað loysa henda vandaspurning, so má tað hava rættin til at leggja upp í tað produktiva arbeiði. Entin við sjálvst at standa fyrri tí ella eisini styðja tað og kontrollera tað.

Her í Føroyum er arbeiðsloysi. Skip og bátar tróta, og menn, sum vildu til sjós, sleppa ikki burtur, tí teir hava ikki fôr at fara við. Nógvír hava hug at keypa skip og bátar, men teir hava ikki nóg nógvan pening, og teir siggja ikki vegir til at fáa hann. Tí kemur tann spurningur upp, um ikki kommunurnar í Føroyum kunnu fáa rættin til at skjóta pening til skipakeyp, fáa lán játað at styðja framleiðandi arbeiði við.

Tað eru kommunur, sum hava gjørt so. Havnar kommuna t. d. sigst hava styðja trolarakeyp og

eisini skotið pening til verksmiðjuna. Nógvar bygðakommunur eru væl ábarnar við pengar, og skattainntøkurnar hava verið stórar. Tað tykist tí vera sjálvandi, at Tingið veitir teimum rættin til við peningi at styðja tilíku produktivum tiltaki sum skipakeyp. Skip skulu vit hava, tey taka menn við sær, ið solciðis koma til ta vinnu, ið Føroyingurin hevur bygt uppá og eigur at byggja uppá í framtíðini, og tey geva eisini arbeiði til hendur á landi. Tað er so stalt peningur, sum ynglar av sær, væl nýttur peningur, ið gevur liv og blóð til samfelagsins æðrar.

En Forening for Sukkersygepatienter

Der er her paa Færøerne et forholdsvis stort Antal Mennesker som lider af Sukkersyge, og for disse Mennesker er der adskillige Problemer, som skal løses for at de kan beholde deres fulde 100 Pct. Arbejdskraft — og det kan de — saa vidt er man kommen nemlig i Behandling af denne Sygdom.

Vi tre undertegnede Sukkersygepatienter har i Sommeren 1945 haft et Ophold paa en Maaned paa Sukkersyge Sanatorium „Hvidøre“, Klampenborg og derfra fik vi saa Oplysning om Foreningen „Landsforeningen for Sukkersyge“ som vi er blevet Medlemmer af.

Problemerne for den enkelte Sukkersygepatient er af forskellig Art, for det første spiller Sammensætningen af Kosten i de fleste Tilfælde en overordentlig stor Rolle. Foreningen vil gennem dets Medlemsblad søge at bringe Afveksling i Patienternes Forplejning ved at bringe Kostplaner, udarbejdet af særlige sagkyndige, og vil iøvrigt paa alle Omraader søge at give Medlemmerne Oplysning og gode Raad med Hensyn til det, som de paa Grund af deres Tilstand særligt skal iagttage. Hele dette Spørgsmaal om personlig Oplysning og personlige Raad vil formentlig blive taget op paa særlig Maade, og den fornødne Sagkundskab staar til Raadighed. Ogsaa paa andre betydningsfulde Omraader har Foreningen taget Arbejdet op. Man søger Adgang til Pleje, Rekonvalescenthjem og Sukkersygepen-sjoner udvidet og lettet.

Der er paa Tveraa stor Interesse for Oprettelse af en Afdeling under Landsforeningen for Sukkersyge, ligesom der er overalt i Danmark, og har vi tre paataget os at søge Spørgsmaalet løst snarest muligt, og indtil dette sker kan interesserede faa alle Oplysninger

Foreningen vedr. samt indmelde sig hos *Karl Hermansen*, Vragerkontrollør, Tveraa, Telf. 43.

Saasnart et tilstrækkeligt Antal Medlemmer har indmeldt sig vil Afdelingen blive oprettet.

Tveraa, den 1. Marts 1946.

*Kathrine Mortensen,
Lisa Nielsen, Karl Hermansen.*

Friðalig blaðskrivning

Tað tykist sum okkurt av okkara bløðum gerst ótolið, tí brøður tess nú eru vordnir so linir og deydligir. Skrivað verður um rúsdrekka, fráhald, veruforsýning, telefonverkið og fiskiskap, istaðin fyrri at spent seg út sum í forðum og farið aftur í hernað um Dansk og Føroyingin, 1906 og allar tær vanlukkur, ið fara at standast av tí, um okkara stjórnarligu bond rúmkast, og vit sleppa til at avgera okkurt sjálvir. Ella fylt teigarnar við heiskum orðum, um órættin vit hava ligið í øldir, og at nú er stundin komin at standa sum menn og tveita trælaokið av sær. Tí slíkar hvassar meiningar, kanska við eitt sindur av persónligum blandingi uppi í, fóru sjálvandi at elva monnum til dyst sum í gamlar dagar. Tað er skomm at teir skulu kanska sita har niðri í Danmark og orðtakast um landsins lagnu — hóast vit hava valt teir at fara niður og avgera landsins lagnu — og vit her í Føroyum sita málubandin og ikki leggja orð uppi. Tí hvat hevur tað at týða, at telvast um fiskiskap og at vinnuvegirnar hjá okkum mugu endurnýggjast og nýbætast, hin gamli bardagin um Samband og Sjálvstýri er nógvi meira umráðandi.

Hvat skulu bløðini t. d. hava at skrivað um og livað av — lýsingar eru sjálvandi áhugaverdar og frálíkt at lesa og fáa vit av — men eitt sindur av livligum stríðstillfari skuldi eisini havst við. Brennivinið kann elva orðadrátt og mikið rumbul, tað frætta vit um frá teirri tíðini, tá ið eisini tað var gjørt til politik, og tann skilaskipan kom í lag, at noktað var manni at keypa eina flösku av brennivini í Føroyum, meðan honum var givið loyvi til at fáa sendandi ein ella fleiri kassar úr Danmark. Jú, nógvi er at umhugsast. Friður er góður; men menn eru, ið meina, at hann kann gera meniskjuna so veika og liðaleysa, at hon einki orkar og kanska soynar burtur í turrun leiti.

Soleiðis verður kanska vordandi við Føroyingum um Sjálvstýri og Samband ikki verða at berjast um.

Grækarmessu

Aftur í ár er atlanin at halda Grækarmessu í Havn. Sunnudagin 10. mars vil Sverre Patursson halda røðu á Vaglinum.